ROCZNIKI TEOLOGICZNE
Tom LIII, zeszyt 1 – 2006

KS. MIROSŁAW S. WRÓBEL
Instytut Nauk Biblijnych KUL

SYLWETKA NAUKOWA PROF. DRA HAB. HUGOLINA LANGKAMMERA OFM

18 grudnia 2005 r. Prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM obchodził 50 rocznicę święceń kapłańskich. Główne uroczystości odbyły się 8 grudnia 2005 r. w kościele Ojców Franciszkanów we Wrocławiu (Karłowice) oraz 12 grudnia 2005 r. w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Lublinie. Wyrazem wielkiej wdzięczności i życzliwości dla Jubilata ze strony licznie zgromadzonych biskupów, profesorów, studentów i przyjaciół było wręczenie Złotego Dyplomu za zasługi dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (w latach 1975-1985 sprawował on funkcję prodziekana Wydziału Teologii KUL, w latach 1987-1993 był dziekanem Wydziału Teologii KUL oraz przez wiele lat pełnił funkcję kierownika Instytutu Nauk Biblijnych) oraz obszernej Księgi Pamiątkowej ku jego czci[1].

Złoty Jubileusz Kapłaństwa stanowi dobrą okazję do zaprezentowania sylwetki naukowej Jubilata[2]. Dorobek naukowy O. Prof. H. Langkammera jest imponujący. Wypromował on blisko 40 doktorów i około 250 magistrów. Jest recenzentem licznych rozpraw doktorskich, habilitacyjnych i profesor-

[1] *Deus meus et omnia. Księga pamiątkowa ku czci O. Prof. Hugolina Langkammera*, red. M. S. Wróbel, Lublin 2005. Wcześniej z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin Ojca Profesora została wydana Księga Pamiątkowa – *Wszystko czynię dla Ewangelii*, red. G. Witaszek, A. Paciorek, A. Kiejza, Lublin 2000.

[2] Zob. R. R u b i n k i e w i c z, *Dorobek naukowy O. Prof. Hugolina Langkammera*, w: *Wszystko czynię dla Ewangelii*, s. 5-10.

skich. Napisał ponad 70 książek własnych w języku polskim i w językach obcych oraz ponad 300 artykułów.

Debiut naukowy Ojca Profesora stanowi praca egzegetyczna na temat testamentu Jezusa w czwartej Ewangelii pt. *Znaczenie teologiczne tekstu Ewangelii św. Jana 19, 25-27*, Lublin 1960. Problematykę tę rozwija w swych późniejszych artykułach[3]. Głęboka analiza słów Jezusa do Maryi i umiłowanego ucznia zaowocuje w późniejszym dorobku naukowym licznymi monografiami i artykułami o tematyce mariologicznej[4].

W 1963 r. O. Hugolin Langkammer rozpoczął studia specjalistyczne z biblistyki i orientalistyki w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie zwieńczone najpierw w 1964 r. licencjatem, a następnie w 1966 r. doktoratem z nauk biblijnych (najwyższy wynik *summa cum laude*) na podstawie rozprawy pt. *Christus der Schöpfungsmittler – Die biblische Texte und die Ursprung des Glaubens*, napisanej pod kierunkiem o. prof. Karla Prumma. W pracy tej Autor analizuje teksty Nowego Testamentu uwypuklając ich aspekt chrystologiczny i soteriologiczny. Bada ich *Wirkungsgeschichte* w pierwotnych wspólnotach chrześcijańskich. Niewątpliwym *novum* tej rozprawy w porównaniu z dotychczasowymi ujęciami jest analiza soteriologiczna w kluczu protologii, nazywanej przez Autora ktizeologią. W swoich badaniach poddaje szczegółowej analizie starożytne formuły wiary o zbawczej śmierci Jezusa. Łączy przy tym ściśle rzeczywistość wiary popaschalnej wspólnoty z konkretną, historyczną osobą Jezusa z Nazaretu. Wbrew poglądom Rudolfa Bultmanna buduje on pomost pomiędzy Jezusem historii a Chrystusem wiary. Problematyka ta jest później przez Autora rozwijana w jego licznych monografiach i artykułach[5].

---

[3] *Znaczenie mariologiczne tekstu Ewangelii św. Jana 19, 25-27*, RTK 9(1962), z. 3, s. 99-113; *Christ's «last Will and Testament» (Jn 19, 26. 27) in the Interpretation of the Fathers of the Church and the Scholastics*, Ant 43(1968), s. 99-109.

[4] *The soteriological character of Mary's Fiat*, SBFLA 15(1965), s. 293-301; *Maryja pod krzyżem*, w: *U boku Syna. Studia z mariologii biblijnej*, red. J. Szlaga, Lublin 1984, s. 109-114; *Maryja – Matką Zbawiciela*, RTK 35(1988), z. 1, s. 65-80; *Dziewicza Matka. Rzeczywistość czy ideologia?*, RBL 41(1988), s. 471-486; *Maria in der Bibel. Was will die Offenbarung von der Mutter Jesu sagen?*, Wien 1988; *Maryja w Nowym Testamencie*, Gorzów Wielkopolski 1991; *Maryja a Mądrość*, w: *In Te Domine speravi. Księga pamiątkowa poświęcona Księdzu Arcybiskupowi Bolesławowi Pylakowi Metropolicie Lubelskiemu*, red. Cz. Bartnik, H. Langkammer, K. Góźdź, Lublin 1996, s. 123-135; *Różańcowe tajemnice światła*, Lublin 2003.

[5] Zob. *Den er zum Erben von allem eigesetzt hat (Hebr 1, 2)*, BZ 9(1965), s. 91-94; *Christus mediator creationis*, VD 45(1967), s. 201-208; *Problem splotu orzeczeń ktizeologicznych i soteriologicznych w chrystologii Nowego Testamentu*, Lublin 1968; *Der Ursprung des Glaubens an Christus den Schöpfungsmittler*, SBFLA 18(1968), s. 55-93; *Die Einwohnung der*

Analizując teksty Nowego Testamentu w aspekcie chrystologicznym Autor odczuwał coraz większą potrzebę syntetycznego ujęcia orędzia Nowego Testamentu. Owocem tego jest dwutomowe dzieło *Teologia Nowego Testamentu*[6]. Koncepcyjność ujęcia struktury teologii Nowego Testamentu oparta jest na tekście Pawłowym (1 Kor 8, 6) i wyrażona w łacińskiej formule: *ex Deo per Christum (in Christo) ad Deum*. Autor szczegółowo omawia każdą część tej formuły wprowadzając swych czytelników w głębię teologiczną tekstów Nowego Testamentu. W teologii Nowego Testamentu Autor obok chrystologii mocno podkreśla eklezjologię i pneumatologię. Nauka o Kościele i o Duchu Świętym stanie się przedmiotem wielu odrębnych monografii i artykułów[7]. Ojciec Profesor wiele uwagi w swych badaniach poświęca osobie św. Pawła i teologii listów Pawłowych[8].

Wysoki kunszt literacki i profesjonalny warsztat egzegetyczny Ojciec Profesor wykazuje w licznych komentarzach biblijnych – zarówno do Starego jak i do Nowego Testamentu. Z ksiąg starotestamentalnych komentuje on Księgi Ezdrasza i Nehemiasza[9], 1-2 Księgę Kronik[10], zaś z nowotestamentalnych:

«absoluten Seinsfülle» in Christus. Bemerkungen zu Kol 1, 19, BZ 12(1968), s. 258-263; *Hymny chrystologiczne Nowego Testamentu. Najstarszy obraz Chrystusa*, Katowice 1976; *U podstaw chrystologii Nowego Testamentu*, Wrocław 1976; *Passio Domini nostri Jesu Christi. Nowy Testament o męce i śmierci Jezusa*, Wrocław 1994.

[6] Zob. *Teologia Nowego Testamentu*, cz. II: *Św. Paweł – List do Hebrajczyków. Ex Deo – per Christum (in Christo) – ad Deum*, Wrocław 1984; *Teologia Nowego Testamentu*, cz. I: *Ewangelie – Dzieje Apostolskie – Listy Katolickie – Apokalipsa. Jezus Chrystus wczoraj – dziś – na wieki*, Wrocław 1985.

[7] Eklezjologia i pneumatologia zostają rozwinięte w następujących monografiach: *Jezus u podstaw Kościoła*, w: *Kościół w świetle Biblii*, red. J. Szlaga, Lublin 1984, s. 37-51; *Jedność i jedyność Kościoła w świetle Nowego Testamentu*, SPar 3(1993), s. 29-36; *Nowy Testament o Kościele*, Wrocław 1995; *Duch Święty w Listach św. Pawła*, STHSOp 9(1981), s. 113-124; *Duch Święty a duchowość. Pismo święte o autentycznej duchowości*, Wrocław 1998; *Pneumatologia biblijna (ruach – pneuma)*, Opole 1998; *Auctor Dei Verbi: Duch Święty dokonawca Słowa Bożego ongiś i dziś. Z wprowadzeniem do praktycznego studium Pisma Świętego*, Rzeszów 2003.

[8] Do najważniejszych jego prac w tej dziedzinie należą: *Motywy Boga jako Ojca w teologii św. Pawła*, RTK 26(1979), z. 1, s. 55-65; *Naczelne tematy eschatologii św. Pawła (paruzja, powszechne zmartwychwstanie, nowe stworzenie)*, RTK 28(1981), z. 1, s. 65-75; *Eschatologia św. Pawła* (MPWB 8), Lublin 1986, s. 75-91; *Teologia św. Pawła* (Teologia Nowego Testamentu 2), Lublin 1994; *Tak zwana mowa błazna świętego Pawła (2 Kor 11, 6-12. 13)*, RT 45(1998), z. 1, s. 135-148; *Apostoł Paweł i jego dzieło*, Opole 2001; *Apostoł Paweł. Od nawrócenia aż po Rzym*, Lublin 2002.

[9] *Księgi Ezdrasza i Nehemiasza. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz – ekskursy* (PSST V. 2), Poznań–Warszawa 1971; Księgi Ezdrasza i Nehemiasza, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer (Biblia Lubelska), Lublin 1999.

Ewangelię według św. Marka[11], Ewangelię według św. Łukasza[12], Ewangelie synoptyczne[13], Pierwszy i Drugi List do Koryntian[14], List do Galatów[15], List do Rzymian[16], List do Filipian[17], List do Efezjan[18], List do Kolosan[19], List do Filemona[20]. Mimo że Ojciec Profesor jest specjalistą Nowego Testamentu (przez długie lata był kierownikiem Katedry Egzegezy Pism Apostolskich), to jednak w swej pracy badawczej wiele miejsca poświęca analizie ksiąg starotestamentalnych podkreślając mocno jedność i komplementarność zachodzącą pomiędzy Starym i Nowym Testamentem[21].

O szerokim spektrum zainteresowań naukowych Ojca Profesora mogą świadczyć nowatorskie w polskiej biblistyce prace z zakresu etyki biblij-

---

[10] *1–2 Księga Kronik*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2001.

[11] *Ewangelia według św. Marka. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz* (PSNT III. 2), Poznań–Warszawa 1977; Ewangelia według św. Marka, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 1997.

[12] *Ewangelia według św. Łukasza*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2005; *Ewangelia według św. Łukasza. Tłumaczenie, wstęp, komentarz, ekskursy*, Radom 2005.

[13] *Ewangelie synoptyczne. Wstęp – komentarze*, Wrocław 1994.

[14] *Pierwszy i Drugi List do Koryntian*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 1998.

[15] *List do Galatów*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 1999.

[16] *List do Rzymian*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 1999.

[17] *List do Filipian*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2001.

[18] *List do Efezjan*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2001.

[19] *List do Kolosan*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2002.

[20] *List do Filomena*, Tłumaczenie, wstęp i komentarz H. Langkammer, (Biblia Lubelska), Lublin 2003.

[21] Do ważniejszych pozycji z tego zakresu należą: *Pojęcie wiary w Starym Testamencie*, RTK 21(1974), z. 3, s. 75-80; *Wprowadzenie do ksiąg Starego Testamentu. Zarys*, Opole 1990; *Stary Testament odczytany na nowo. Wprowadzenie, treść teologiczna, etos* (Jak rozumieć Pismo święte 2), Lublin 1992, 1994; *Stary Testament o kapłaństwie i o kapłanach*, w: *Agnus et Sponsa. Prace ofiarowane o. prof. Augustynowi Jankowskiemu OSB*, red. T. M. Dąbek, T. Jelonek, Kraków 1993, s. 168-182; *Wprowadzenie do ksiąg Starego Testamentu. Zarys*, Wrocław 1994; *Historia czasów Starego i Nowego Testamentu*, Wrocław 1995. Aktualnie Ojciec Profesor jest w trakcie przygotowywania do publikacji obszernej monografii – *Teologia Starego Testamentu*.

nej[22], ekologii[23], metodologii biblijnej[24], literatury apokryficznej[25] i historii zbawienia[26]. We wszystkich tych pracach Autor pragnie wprowadzić swych czytelników w głębię tekstu biblijnego, ukazać jego sens i ścisły związek z egzystencją człowieka.

O. Hugolin Langkammer w swej pracy naukowej nie ogranicza się tylko do wąskiego kręgu specjalistów w dziedzinie biblistyki, lecz pragnie, aby Biblia była lepiej rozumiana i powszechnie czytana przez współczesnych ludzi. Temu celowi służą publikacje kierowane do szerokiego kręgu czytelników. Należą do nich – wielokrotnie wydawany *Słownik biblijny*[27] oraz *Mały słownik biblijny*[28], a także prace pisane w języku polskim i w języku niemieckim, które dotyczą wiary i duchowości współczesnych chrześcijan[29].

Ważnymi dziełami Autora napisanymi w 2004 r. są eschatologia biblijna oraz antropologia biblijna. W pierwszej pozycji (*Życie po śmierci. Eschatologia Starego i Nowego Testamentu*, Lublin 2004) Autor jako pierwszy na gruncie polskiej biblistyki omawia w sposób kompleksowy eschatologię Starego i Nowego Testamentu. Wychodząc od problematyki śmierci poddaje anali-

---

[22] *Etyka Nowego Testamentu*, Wrocław 1985; *Etyka małżeńska w Nowym Testamencie*, w: *Biblia, księga życia ludu Bożego*, red. S. Łach, M. Filipiak, Lublin 1980, s. 91-101.

[23] *Biblia a ekologia*, ZNKUL 36(1993), nr 1-4, s. 3-12.

[24] *Metodologia Nowego Testamentu. Zarys*, Opole 1990; *Metodologia Nowego Testamentu*, Opole 1991; *Problem właściwego rozumienia tekstu biblijnego we współczesnej egzegezie (tzw. nowa hermeneutyka biblijna)*, RT 38-39(1991-1992), z. 6, s. 65-72; *Metodologia Nowego Testamentu*, Pelplin 1994.

[25] *Apokryfy Nowego Testamentu*, Katowice 1989; *Listy apokryficzne (Rozmowy zmartwychwstałego Jezusa z uczniami)*, RT 45(1998), z. 6, s. 43-51; *Apokryficzne Ewangelie Dzieciństwa*, w: *Najważniejsza jest miłość. Księga pamiątkowa ku czci Ks. Prof. W. Słomki*, red. M. Chmielewski, Lublin 1999, s. 353-360.

[26] *Historia czasów Starego i Nowego Testamentu*, Wrocław 1995; *Historia zbawienia. Zarys*, Radom 1995; *Refleksje nad biblijną historią zbawienia*, w: *Ad libertatem in veritate. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Alojzemu Marcolowi*, red. P. Morciniec, Opole 1996, s. 129-144.

[27] *Słownik biblijny* (przy współudziale autorskim J. Kozyry, R. Rubinkiewicza, J. Szlagi), Katowice 1982, 1984, 1989, 1995.

[28] *Mały słownik biblijny*, Wrocław 1993, 2001.

[29] Zob. *Das Evangelium Leben. Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments für Christen von heute*, Trier 1983; *Spiritualität – keine Sache für Jedermann? Versuche einer Antwort für Christen im täglichen Leben*, Trier 1985; *Biblijne podstawy duchowości chrześcijańskiej*, Wrocław 1987; *Das Glaubensbekenntnis. Ruf für Christen von heute*, Trier 1993; *Ora et labora. Modlitwa i praca. Duchowość biblijna*, Wrocław 1996; *Teologia Eucharystii. Wymowa tekstów biblijnych*, Opole 1997; *Bóg jako Ojciec w świetle Nowego Testamentu*, Radom 1999; *Różańcowe tajemnice światła*, Lublin 2003.

zie diachronicznej wątki eschatologiczne zawarte w tekstach biblijnych w kontekście wierzeń sąsiadów Izraela i różnych nurtów judaizmu okresu Drugiej Świątyni. Niewątpliwym *novum* tej pozycji w stosunku do dotychczasowych ujęć jest przejście od tematycznego opracowania terminologii eschatologicznej do analizy rozwoju myśli eschatologicznych w kluczu historiozbawczym.

W drugiej monografii (*Życie człowieka w świetle Biblii. Antropologia Starego i Nowego Testamentu*, Rzeszów 2004) Ojciec Profesor prezentuje antropologię obejmującą Stary i Nowy Testament. Autor, inspirując się pierwszą encykliką Jana Pawła II pt. *Redemptor hominis*, w sposób nowatorski dokonuje podziału swego dzieła na trzy części: I część: antropologia egzystencjalna; II część: antropologia proegzystencjalna; III część: antropologia eschatologiczna. Taki podział umożliwia mu w sposób niezwykle twórczy i kompleksowy omówić w świetle tekstów biblijnych szczegółowe zagadnienia związane z egzystencją ludzkiej osoby w odniesieniu do Boga, świata i drugiego człowieka. Książka ta niewątpliwie stanowi na gruncie polskiej teologii twórczą syntezę myśli biblijnej i ważną inspirację dla przyszłych pokoleń biblistów.

To skrótowe omówienie dorobku naukowego O. Prof. Hugolina Langkammera pokazuje nam sylwetkę wybitnego egzegety i teologa, który w sposób harmonijny potrafi łączyć specjalistyczną pracę filologiczną i egzegetyczną z wielkimi syntezami teologicznymi, które tym bardziej trafiają do współczesnych odbiorców, im głębiej dotykają konkretnej ludzkiej egzystencji. Ojciec Profesor – podwójny doktor teologii biblijnej i nauk biblijnych – staje przed nami jako Biblista znany nie tylko w naszym kraju, lecz w licznych prestiżowych ośrodkach naukowych całego świata. Świadczą o tym jego wysokiej klasy publikacje w różnych językach oraz przynależność do znanych międzynarodowych organizacji naukowych – na przykład Studiorum Novi Testamenti Societas i Goeres Institut. Napawa wielką radością fakt, że Ojciec Profesor cieszy się dobrym zdrowiem i wciąż w swoim zafascynowaniu Biblią tworzy wiele wybitnych dzieł. Jestem przekonany – i tego życzę memu *Doktorvater* z całego serca – by jeszcze wielokrotnie pokazywał środowisku biblistów w Polsce i na świecie swój egzegetyczny pazur. *Ad multos annos*.

KRZYSZTOF MIELCAREK
Instytut Nauk Biblijnych KUL

ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-DYDAKTYCZNA DRA HUBERTA ORDONA SDS

Ks. Hubert Ordon urodził się 14 stycznia 1939 r. w Babienicy, w powiecie lublinieckim, w dzisiejszym województwie śląskim, jako syn Franciszka i Agnieszki z d. Badura. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Chorzowie, a po jej ukończeniu w 1952 r. kontynuował edukację w diecezjalnym Niższym Seminarium Duchownym im. św. Jacka w Katowicach.

Nowy etap życia ks. Huberta Ordona wiąże się z wstąpieniem w dniu 7 września 1955 r. do Towarzystwa Boskiego Zbawiciela, znanego pod nazwą Salwatorianie. Po rocznym nowicjacie w Bagnie, w powiecie trzebnickim, tam kontynuował naukę w ramach szkoły średniej, którą ukończył składając w 1957 r. w Trzebnicy eksternistyczny egzamin dojrzałości.

Podstawowe wykształcenie filozoficzno-teologiczne zdobywał w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie w latach 1957-1963. Po zakończeniu tego etapu studiów, dnia 29 czerwca 1963 r., w bazylice św. Jadwigi w Trzebnicy otrzymał z rąk ks. bpa Andrzeja Wronki święcenia kapłańskie.

Decyzją przełożonych, jako nowo wyświęcony prezbiter, został skierowany do pracy duszpasterskiej przy kościele Salwatorianów w Zakopanem, skąd po dwóch latach wysłano go na dalsze studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Sekcji Biblijnej Wydziału Teologicznego. Ks. Hubert Ordon z wrodzoną sobie sumiennością i rzetelnością zapoznawał się przez kolejne trzy lata z materią biblistyki, by 17 grudnia 1968 r. uzyskać tytuł licencjata teologii, a 19 grudnia 1972 r. tytuł doktora teologii na podstawie złożonych egzaminów i przedstawionej dysertacji pt.: *Teologia Łukaszowej kompozycji: Łk 1, 5-56 i Dz 10*, napisanej na seminarium naukowym ks. prof. dra hab. Feliksa Gryglewicza.

Po ukończeniu studiów na KUL-u ks. Hubert Ordon mieszkał dwa lata (1970-1972 r.) we wspólnocie Salwatorianów we Wrocławiu, gdzie od 1971 r. pełnił funkcję kapelana Sióstr Urszulanek. W październiku 1972, na początku nowego roku akademickiego, powierzono mu stanowisko zastępcy rektora i zarazem dyrektora studiów w WSD Salwatorianów w Bagnie.

W latach 1974-1976, dla uzyskania wyższych kwalifikacji w zakresie nauk biblijnych, podjął dalsze studia w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie. Po pomyślnym złożeniu wszystkich egzaminów i przedstawieniu pracy pt. *Jesus bei Mk 6, 14-16 und Mk 8, 27-30 als Prophet gemeint und genannt*, napisanej pod kierunkiem prof. K. Stocka, uzyskał w 1977 r. licencjat nauk biblijnych.

Pracę naukowo-dydaktyczną ks. Ordon rozpoczął w roku 1970, prowadząc zajęcia z zakresu biblistyki w Wyższym Seminarium Duchownym Salwatorianów w Bagnie. Nie licząc kilku lat przerwy związanej ze studiami w Rzymie, pracę tę kontynuuje do dziś. Przy czym niemal przez cały okres jego dydaktycznej działalności wiązała się ona z częstymi i dalekimi dojazdami.

Od 1 października 1978 r. został w charakterze asystenta zaangażowany w Szkole Biblijnej na Wydziale Teologicznym KUL, która z czasem została przekształcona w Instytut Nauk Biblijnych KUL. Dwa lata później otrzymał stanowisko starszego asystenta (1.10.1980 r.), a następnie z dniem 1 października 1982 r. został powołany na stanowisko adiunkta Katedry Teologii Biblijnej Nowego Testamentu, kierowanej wówczas przez ks. prof. dra hab. Józefa Kudasiewicza. Z dniem 1 października 1994 r. przeszedł na stanowisko starszego wykładowcy w Instytucie Nauk Biblijnych KUL. W okresie od 1.10. 1995 r. do 30.09.2000 r. pracował także w Instytucie Jana Pawła II KUL jako jego sekretarz.

W swoich badaniach biblijnych ks. Hubert Ordon koncentrował się na obydwu dziełach Łukasza oraz na Listach św. Pawła, prowadząc ponadto przez wiele lat ćwiczenia, proseminaria i wykłady na kursie zwyczajnym oraz wyższym Wydziału Teologii KUL. Po utworzeniu w latach dziewięćdziesiątych punktu konsultacyjnego dla zaocznych studentów Wydziału Teologii we Lwowie wielokrotnie udawał się tam w celu przeprowadzenia wykładów, zajęć w ramach proseminarium i egzaminów.

W Instytucie Nauk Biblijnych KUL zostanie zapamiętany przede wszystkim jako wieloletni wykładowca morfologii języka greckiego Nowego Testamentu. W ciągu ponad dwudziestu pięciu lat pracy dydaktycznej zetknęło się z nim około stu pięćdziesięciu adeptów biblistyki. Każdy z nich pod kierunkiem ks. Huberta zaczynał od mozolnego zapamiętywania alfabetu, a potem kolejnych słupków deklinacyjnych i koniugacyjnych, by następnie pogrążyć się bez reszty w morzu wszelkiego rodzaju form, wyjątków, akcentów i przydechów. Jedno z pewnością trzeba podkreślić: ks. Ordon swoją solidnością przygotowania i starannością wykładu mobilizował wszystkich do nauki. Dzięki niemu dalsza edukacja w zakresie języka greckiego stawała się nie tylko łatwiejsza, ale wręcz przeobrażała się w pasję.

W Instytucie Nauk Biblijnych przez wiele lat pełnił również funkcję sekretarza i odpowiadał za kronikę INB w ramach działu biblijnego „Roczników Teologicznych" (dawne „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne"). Dzięki jego dbałości i gorliwości czytelnicy zeszytu biblijnego Roczników mogli dowiedzieć się o osiągnięciach naukowo-dydaktycznych wszystkich pracowników INB i o ważnych wydarzeniach związanych z działalnością Instytutu.

Niezależnie od pracy naukowej, na prośbę władz uczelni, ks. Ordon pełnił różne funkcje społeczne. I tak w latach 1979-1984 był opiekunem roku studentów Wydziału Teologii, z którymi nadal utrzymuje kontakty, organizując co kilka lat ich spotkania (ostatnie z nich miało miejsce 19-20 czerwca 2004 r. w Lublinie). W maju 1987 r. z ramienia rektoratu sprawował pieczę nad przygotowanymi przez studentów imprezami w ramach tzw. KUL-agu. Dwukrotnie powierzano mu również organizację Wykładów Uniwersyteckich dla Duchowieństwa. Wielokrotnie też pełnił funkcję tłumacza gości z zagranicy wygłaszających referaty w języku niemieckim.

WYBRANA BIBLIOGRAFIA PRAC KS. DRA HUBERTA ORDONA

1. Znaczenie określenia „Duch Jezusa" w Dz 16, 7, w: Studia z teologii św. Łukasza, red. F. Gryglewicz, Poznań: Księgarnia św. Wojciecha 1973, s. 72-79.
2. Cezarejska decyzja Piotra. Rozważania literacko-teologiczne nad perykopą o chrzcie Korneliusza (Dz 10, 1–11, 18), „Summarium" 7(1978), s. 51-62.
3. Historiozbawcza perspektywa św. Łukasza. Struktura i teologia Łk 1, 5-56 oraz Dz 10, w: Chrystus i Kościół. Wybrane teksty Nowego Testamentu, red. F. Gryglewicz, Lublin: RW KUL 1979, s. 101-110.
4. Zwiastowanie Zachariaszowi i Maryi [Łk 1, 5-38] na tle starotestamentalnych schematów literackich, RTK 27(1980), z. 1, s. 71-80.
5. Literacko-teologiczne przygotowanie perykopy o wyznaniu Piotra (Mk 8, 27-30), RTK 29(1982), z. 1, s. 97-109.
6. Badania literacko-egzegetyczne nad perykopą o Jezusie proroku (Mk 6, 14-16), w: Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki [dalej: MPWB], t. 6, red. L. Stachowiak, R. Rubinkiewicz, Lublin: RW KUL 1983, s. 129-136.
7. U progu uniwersalizmu Kościoła. Rola perykopy o chrzcie pierwszych pogan (Dz 10, 1–11, 18) w historiozbawczej perspektywie Łukasza, w: Kościół w świetle Biblii, red. J. Szlaga, Lublin: TN KUL 1984, s. 73-81.
8. Jezusowa interpretacja zakazu cudzołóstwa (Mt 5, 27-28), RTK 31(1984), z. 1, s. 81-90.
9. Duch Święty w NT jako moc i osoba, w: Duch Święty – Duch Boży (MPWB 7), red. L. Stachowiak, R. Rubinkiewicz, Lublin: RW KUL 1985, s. 81-88.

10. Nauka św. Pawła o śmierci Jezusa i jej skutkach, w: Męka Jezusa Chrystusa, red. F. Gryglewicz, Lublin: RW KUL, 1986, s. 229-236.
11. Cezarejska katecheza Piotra (Dz 10, 34-43), RTK 33(1986), z. 1, s. 101-115.
12. Eschatologia czwartej Ewangelii, w: Biblia o przyszłości (MPWB 8), red. L. Stachowiak, R. Rubinkiewicz, Lublin: RW KUL 1987, s. 127-140.
13. Ostatnie przemówienie zmartwychwstałego Chrystusa (Łk 24, 44-48), RTK 34(1987), s. 87-100.
14. Kuszenie Jezusa w świątyni w relacji Łk 4, 9-12 (por. Mt 4, 5-7) a śmierć Jakuba, brata Pańskiego, RTK 37(1990), z. 1, s. 63-75.
15. Eschatologia, w: Egzegeza Ewangelii św. Jana. Kluczowe teksty i tematy teologiczne, red. F. Gryglewicz, Lublin: RW KUL 1992^2, s. 369-382.
16. Eschatologiczne wylanie Ducha w Iz 32, 15-20, RT 38-39(1991-1992), z. 1, s. 7-34.
17. Matka Jezusa w Ga 4, 4-5, CzST 19-20(1991-1992), s. 37-46.
18. Pneumatologia qumrańska, RT 40(1993), s. 69-78.
19. Jezus – „namaszczony" i „chrzczący" Duchem Świętym, w: Jan Paweł II. Dominum et Vivificantem. Tekst i komentarze, red. A. L. Szafrański, Lublin: RW KUL 1994, s. 103-118.
20. Eschatologiczny dar Ducha Bożego (Jl 3, 1-5), RT 41(1994), z. 1, s. 45-53.
21. Stosunek człowieka do świata zwierząt w świetle Pisma św., ZN KUL 36(1993), nr 1-4 (141-144), s. 25-32.
22. „A był im poddany..." (Łk 2, 51), w: Biblia o rodzinie, red. G. Witaszek, Lublin: RW KUL 1995, s. 13-24.
23. Dawca Ducha Bożego w Nowym Testamencie, RT 43(1996), z. 1, s. 127-137.
24. Teologia św. Pawła w zarysie, w: Wstęp do Nowego Testamentu, red. R. Rubinkiewicz, Poznań: Pallottinum 1996, s. 404-425.
25. Od Ducha świętości do Ducha Jezusa Chrystusa, „Studia Sandomierskie" 6(1990-1996), s. 465-470.
26. Powstanie królestwa i jego administracja, w: Życie społeczne w Biblii, red. G. Witaszek, Lublin: RW KUL 1997, s. 113-123.
27. „To jest moja Krew Przymierza" (Mk 14, 24), w: Biblia o Eucharystii, red. S. Szymik, Lublin: RW KUL 1997, s. 83-95.
28. Pawłowa argumentacja na rzecz niesienia pomocy potrzebującym, „Vox Patrum" 16(1996), z. 30-31, s. 75-83.
29. Jezus jako nosiciel i dawca Ducha Świętego, „Studia Gnesnensia" 12(1998), s. 11-21.
30. Dzieło odkupienia w nauczaniu św. Pawła, w: Biblia o odkupieniu, red. R. Rubinkiewicz, Lublin: RW KUL 2000, s. 177-185.
31. „Kiedy zaś nadeszła pełnia czasu" (Ga 4, 4), RT 48(2001), z. 1, s. 105-119.
32. „A cóż to jest prawda?..." (J 18, 38), w: Codzienne pytania Antygony. Księga pamiątkowa ku czci Ks. Prof. Tadeusza Stycznia z okazji 70. urodzin, red. A. Szostek, A. M. Wierzbicki, Lublin: IJPII KUL 2001, s. 195-204.
33. Ararat i Armenia na kartach Biblii, „Vox Patrum" 40-41(2001) [wyd. 2002], s. 83-85.

34. „Powiedziano przodkom... A ja wam powiadam” (Mt 5, 21-48). Antytezy Kazania na górze, RT 51(2004), z. 1, s. 79-91.
35. Autorytet św. Piotra w świetle tzw. konfliktu antiocheńskiego (Ga 2, 11-14), w: Opoka Kościoła Chrystusowego. Bibliści KUL w 25. rocznicę pontyfikatu Jana Pawła II, red. S. Szymik, H. Ordon, Lublin: Wydawnictwo KUL 2004, s. 129-141.
36. Anatomia Judaszowej zdrady, „Ethos” 65-66(2004), s. 98-110.
37. Hasła w Encyklopedii Katolickiej, TN KUL: 1) Efrema Kodeks, IV (1983) 685; 2) Filakterie, V (1989) 188; 3) George A., V (1989) 987; 4) Hagiograf, VI (1993) 474-5; 5) Hakeldama, VI (1993) 499-500; 6) Herodianie, VI (1993) 796; 7) Hetzenauer M., VI (1993) 824; 8) Hosanna, VI (1993) 1242-1243; 9) Imię Jezus, VII (1997) 634; 10) Itala, VII (1997) 547-548; 11) Językoznawstwo statystyczne w biblistyce, VIII (2000) 15; 12) Joannici, VIII (2000) 37-38; 13) Juda Tadeusz, VIII (2000) 195-196; 14) Judasz Iskariota, VIII (2000) 207-208; 15) Kara Boża, VIII (2000) 751-753; 16) Knabenbauer, IX (2002) 198.

KS. WOJCIECH PIKOR
Instytut Nauk Biblijnych KUL

KRONIKA INSTYTUTU NAUK BIBLIJNYCH KUL ZA ROK AKADEMICKI 2004/2005

I. SPRAWY PERSONALNE

Zespół pracowników naukowych Instytutu Nauk Biblijnych (stan osobowy na dzień 15.06.2005) tworzyli: prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB – dyrektor Instytutu, Hugolin Langkammer OFM (emerytowany profesor), ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, prof. dr hab. Urszula Szwarc, ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, dr hab. Waldemar Rakocy CM, prof. KUL, dr hab. Stefan Szymik MSF, ks. dr hab. Mirosław S. Wróbel, ks. dr Dariusz Dziadosz, ks. dr Stanisław Haręzga, dr Andrzej Kiejza OFMCap, dr Krzysztof Mielcarek, ks. dr Wojciech Pikor.

Od drugiego semestru akademickiego 2004/2005 przeszedł na emeryturę dr Hubert Ordon SDS, który przez długie lata był wykładowcą morfologii języka greckiego Nowego Testamentu, jak również pełnił funkcję sekretarza „Roczników Teologicznych” (zeszyt 1: Pismo Święte). Wyrazem wdzięczności

Instytutu Nauk Biblijnych była Księga Pamiątkowa *„Dobrze, sługo dobry..."* (Mt 25, 21) (red. K. Mielcarek, Studia Biblica 9, Kielce 2005), która została wręczona ks. Ordonowi 27 stycznia 2005 roku przez Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. prof. dra hab. S. Wilka, w obecności Prodziekana Wydziału Teologii KUL ks. dra hab. S. Nowosada oraz obecnych i byłych pracowników INB.

Pracownicy Instytutu spotkali się kilkakrotnie we własnym gronie w celu zaprezentowania i przedyskutowania programu studiów, podziału obowiązków i zajęć uniwersyteckich oraz działalności popularyzatorskiej Biblii (szczególnie w kontekście powstającego Polskiego Dzieła Biblijnego, którego organizatorem jest ks. prof. Witczyk).

II. STOPNIE NAUKOWE

11 stycznia 2005 r. miało miejsce kolokwium habilitacyjne pana doktora Grzegorza K u b s k i e g o. Podstawą był dorobek naukowy oraz opublikowana książka *Egzegeza, retoryka i wyobrażenie. Komentarze księży W. Serwatowskiego i Wł. Szczepańskiego do Wujkowego przekładu Ewangelii według św. Mateusza* (Zielona Góra 2003). Recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, KUL, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski, UKSW Warszawa oraz ks. prof. dr hab. Bogdan Poniży, UAM Poznań.

6 czerwca 2005 r. miało miejsce kolokwium habilitacyjne pracownika Instytutu Nauk Biblijnych ks. dra Mirosława Stanisława W r ó b l a. Podstawą był dorobek naukowy oraz opublikowana książka *Antyjudaizm a Ewangelia św. Jana. Nowe spojrzenie na relację Czwartej Ewangelii do judaizmu* (Lublin 2005). Recenzentami byli: prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB, KUL, ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski, UKSW Warszawa oraz ks. prof. dr hab. Bogdan Poniży, UAM Poznań.

W roku sprawozdawczym miały miejsce obrony ośmiu prac doktorskich.

W dniu 8 października 2004 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Marka R a s z e w s k i e g o. Promotorem pracy zatytułowanej *Edom w świetle wypowiedzi proroków Starego Testamentu* był ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, zaś recenzentami abp prof. dr hab. Marian Gołębiewski, PWT Wrocław oraz prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB, KUL.

W dniu 3 grudnia 2004 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Andrzeja P ł a w i a k a. Promotorem pracy zatytułowanej *Model pasterza w Apokalipsie 1–3 i Listach Pasterskich – studium porównawcze* był prof. dr

hab. Hugolin Langkammer OFM, zaś recenzentami prof. dr hab. Andrzej Jasiński OFM, UO oraz prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB, KUL.

W dniu 9 marca 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Mariusza S z m a j d z i ń s k i e g o. Promotorem pracy zatytułowanej *«Ogień pożerający» (esz + 'akal) w Zbiorze Dwunastu Proroków* był ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Julian Warzecha, UKSW Warszawa oraz ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, KUL.

W dniu 16 maja 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej o. Andrzeja P r u g a r a. Promotorem pracy zatytułowanej *Perykopy maryjne Ewangelii wg św. Jana (2, 1-12; 19, 25-27) w polskim przepowiadaniu posoborowym. Studium egzegetyczno-homiletyczne* był ks. prof. dr hab. Józef Kudasiewicz, zaś recenzentami prof. dr hab. Zdzisław Kijas OFMConv, PAT Kraków oraz ks. prof. dr hab. Władysław Głowa, KUL.

W dniu 9 czerwca 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Piotra Ł a b u d y. Promotorem pracy zatytułowanej *Specyfika eschatologii indywidualnej w Ewangelii św. Łukasza* był ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek, PAT Kraków oraz dr hab. Stefan Szymik MSF, KUL.

W dniu 13 czerwca 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej pani Beaty U r b a n e k. Promotorem pracy zatytułowanej *Rola głosu Jezusa w dziele Objawienia. Studium z teologii Janowej* był ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, zaś recenzentami ks. dr hab. Józef Kozyra, UŚ Katowice oraz ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, KUL.

W dniu 14 czerwca 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Wiesława P u d ł o. Promotorem pracy zatytułowanej *Jezus – Prorok w Czwartej Ewangelii. Studium egzegetyczno-teologiczne* był ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, zaś recenzentami ks. dr hab. Jan Załęski, UKSW Warszawa oraz ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, KUL.

W dniu 17 czerwca 2005 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Leszka R a s z t a w i c k i e g o. Promotorem pracy zatytułowanej *Funkcja terminu „szerirut" w Biblii hebrajskiej* był prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB, zaś recenzentami prof. dr hab. Andrzej Jasiński OFM, UO oraz ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, KUL.

Stopień licencjata w zakresie specjalizacji biblijnej, na podstawie prac i egzaminu, który miał miejsce 1 czerwca 2005 r., uzyskali: Krzysztof Bujak OP, ks. Tomasz Siemieniec, Małgorzata Joanna Skubik, ks. Tomasz Tomaszewski, ks. Andrei Zaichyk.

W ramach seminariów naukowych prowadzonych przez pracowników INB następujący studenci obronili prace magisterskie: J. M. Budzyński, T. A.

Bochniak, A. Chrostowska, R. Ciastek, A. M. Dębczuk, M. Dziadosz, W. Epelbaum, K. Golian, A. Kania, K. Knap, L. Kogut, D. Koziołkiewicz, E. J. Kożak, J. R. Kubera, M. Kula, M. Matysiak, W. Nasiadko, R. J. Pastwa, Y. Petrovskyy, A. Piasecki, A. Podsiadło, M. Pudo, W. Rebeta, R. Rudzka, E. Rutkowska, A. Szwedo, B. Trojan, B. Węglarz, E. Wiszowata, W. Wołochowicz, W. Zarutska, J. T. Ząbczyk, S. Zmuda Trzebiatowski, B. Zwoliński.

III. PUBLICZNE WYKŁADY I ODCZYTY

INB KUL zorganizował w dniach 29-30.11.2004 r. 32. Tydzień Biblijny pod hasłem: „Język Biblii: od słuchania do rozumienia". Przedmiotem refleksji były nowe metody egzegetyczne, które zwracają większą uwagę na charakter dialogiczny tekstu biblijnego: metoda narracyjna (29.11. – *Człowiek w dialogu z Biblią. Narracja przestrzenią spotkania człowieka z Bogiem*) oraz analiza retoryczna (30. 11. – *Jak Biblia mówi do człowieka? Sztuka retoryki biblijnej*).

Na program Tygodnia złożyły się następujące referaty:

– dr hab. Stefan Szymik MSF, *Wprowadzenie w metodę narracyjną*;
– ks. dr hab. Zdzisław Pawłowski (UMK, Toruń), *Cel opowiadania Rdz 1–3*;
– ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, *Odnaleźć siebie w postaciach opowiadania*;
– dr hab. Stefan Szymik MSF, *Wprowadzenie w analizę retoryczną*;
– ks. dr Wojciech Pikor, *Retoryka Ezechielowej wizji Chwały Jahwe*;
– prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM, *Św. Paweł – retoryka na usługach Ewangelii.*

W ramach Tygodnia miały miejsce również dwie dyskusje panelowe, które skoncentrowały się na współczesnych problemach interpretacji Biblii: *Szanse Biblii w spotkaniu z człowiekiem wierzącym i niewierzącym* (prowadzący: dr Krzysztof Mielcarek; uczestnicy: ks. dr Dariusz Dziadosz, ks. dr Stanisław Haręzga) oraz *Czy biblíści mają monopol na Biblię?* (prowadzący: ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, uczestnicy: prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB; ks. prof. dr hab. Antoni Tronina).

Wszystkie referaty wygłoszone podczas Tygodnia, poszerzone o artykuły innych pracowników INB prezentujące praktyczne zastosowanie metody narracyjnej oraz analizy retorycznej w egzegezie, a także zapis dyskusji panelowych zostały opublikowane w pracy: *Język Biblii. Od słuchania do rozumienia* (Studia Biblica 11), red. W. Pikor, Kielce 2005.

IV. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA PRACOWNIKÓW INSTYTUTU NAUK BIBLIJNYCH

Prof. dr hab. Ryszard R u b i n k i e w i c z SDB

Sympozja naukowe i zjazdy

– Członek Papieskiej Komisji Biblijnej, Rzym. Udział w zjazdach i prace dla PKB.

– Duszpasterskie Wykłady Akademickie. Lublin, KUL, 27-28.08.2004 r.

– VII Kongres Teologów Polskich. Lublin, KUL, 12-15.09.2004 r.

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*, Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Życie publiczne w dialogu z judaizmem*. VII Kongres Teologów Polskich. Lublin, KUL, 12.09.2004 r.

– *Pluralizm w kontekście Nowej Europy*. Duszpasterskie Wykłady Akademickie. Lublin, KUL, 28.08.2004 r.

Ks. prof. dr hab. Antoni P a c i o r e k

Sympozja naukowe i zjazdy

– Międzynarodowe Sympozjum Patrystyczne poświęcone osobie św. Piotra. Lublin, KUL, 24-25.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Obraz Piotra w Ewangelii św. Mateusza*. Międzynarodowe Sympozjum Patrystyczne poświęcone osobie św. Piotra. Lublin, KUL, 24-25.11.2004 r.

Ks. prof. dr hab. Antoni T r o n i n a

Sympozja naukowe i zjazdy

– Sympozjum mariologiczne. Niepokalanów, 15-17.10.2004 r.

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich, *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*, Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Godzinki o Niepokalanym Poczęciu NMP wyrazem biblijnej kultury średniowiecza*. Sympozjum mariologiczne. Niepokalanów, 15-17.10.2004 r.

Ks. prof. dr hab. Henryk W i t c z y k

Sympozja naukowe i zjazdy

– Międzynarodowa konferencja naukowa „Etos i egzegeza”. Uniwersytet Śląski, Katowice, 19-20.11.2004 r.

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– Sympozjum „Eucharystia – misterium Bożej Obecności”. Paradyż, WSD, 23.04.2005 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*, Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Patriarcha i jego rola w świetle Biblii*. Lublin, UMCS, 9.11.2004 r.

– *Interpretazione antropologica della Bibbia*. Międzynarodowa Konferencja naukowa „Etos i egzegeza”. Uniwersytet Śląski, Katowice, 19.11.2004 r.

– *Odnaleźć siebie w postaciach opowiadania*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29.11.2004 r.

– *„Apparve la Grazia della Misericordia”. Lectio divina di Tyt 3, 3-8*. Sympozjum Międzynarodowe Associazione Biblica Salesiana. Kraków, 2.01. 2005 r.

– *Maryja – Sedes Sapientiae*. Kielce, WSD, 21.04.2005 r.

– *Eucharystia – uobecnieniem Ofiary Krzyża*. Sympozjum „Eucharystia – misterium Bożej Obecności”. Paradyż, WSD, 23.04.2005 r.

– *Jan Paweł II promotorem przełomu w biblistyce*. 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20.09. 2005 r.

Dr hab. Waldemar R a k o c y CM, prof. KUL

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Święty Paweł – retoryka na usługach Ewangelii*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 30.11.2004 r.

Dr hab. Urszula S z w a r c

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

Referaty i wykłady

– Cykl comiesięcznych konferencji poświęconych hermeneutyce biblijnej. Przemyśl.

Dr hab. Stefan S z y m i k MSF

Sympozja naukowe i zjazdy

– III Ogólnopolskie Sympozjum „Filozofować w kontekście teologii”. Lublin, KUL, 8-9.10. 2004 r.

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Die Bibel in der pastoralen Arbeit des Alltags*, cykl wykładów dla Misjonarzy Świętej Rodziny, klasztor Bronnbach–Freiburg / Niemcy, 24-27.10. 2004 r.

– *Egzystencjalna lektura Pisma św*. Złotów k. Piły, 28.10.2004 r.

– *Ojcostwo w świetle Biblii*. Kazimierz Biskupi k. Konina, WSD MSF, 19.11.2004 r.

– *Wprowadzenie w analizę narracyjną tekstów biblijnych*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29.11. 2004 r.

– *Wprowadzenie w analizę retoryczną tekstów biblijnych*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 30.11. 2004 r.

– *Historyczno-teologiczna problematyka ewangelicznych opisów męki i śmierci Jezusa Chrystusa*. Górka Klasztorna k. Nakła, 11.02.2005 r.

Ks. dr hab. Mirosław S. W r ó b e l

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Etos i egzegeza”. Uniwersytet Śląski, Katowice, 19-20.11.2004 r.

– Jubileuszowa Sesja Wspólnoty Sant’Egidio. Rzym, 7-12.02.2005 r.

– Sympozjum „Badanie Pism z Qumran”. Jerozolima, American Albright Institute, 1.04.2005 r.

– Konferencja „Archeologia Qumran”. Jerozolima, École Biblique, 4.04.2005 r.

– Uroczysta Sesja ku czci ks. prof. Stanisława Mędali. Warszawa, UKSW, 26.04.2005 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *1 List do Koryntian – przesłanie dla współczesnych czytelników*. Konferencja zorganizowana przez Siostry Służebnice Dobrego Mistrza. Lublin, 22.01.2005 r.

– *Ewangelia św. Jana a pisma qumrańskie*. Uroczysta Sesja ku czci ks. prof. S. Mędali. Warszawa, UKSW, 26.04.2005 r.

– *Rola Pisma Świętego w pogłębieniu życia konsekrowanego*. Konferencja dla Sióstr Karmelitanek. Lublin-Dys, 12.05.2005 r.

Ks. dr Dariusz D z i a d o s z

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia” Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

Ks. dr Stanisław H a r ę z g a

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia”. Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 37. Tydzień Eklezjologiczny „Przekroczyć próg Kościoła. Wokół aktualności inicjacji chrześcijańskiej”. Lublin, KUL, 7-9.03.2005 r.

– III Niezależne Naukowe Spotkanie Młodych pt. „Młodzi a wiara”. Rzeszów, 10.09.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Inicjacja chrześcijańska w świetle Nowego Testamentu*. 37. Tydzień Eklezjologiczny „Przekroczyć próg Kościoła. Wokół aktualności inicjacji chrześcijańskiej”. Lublin, KUL, 7.03.2005 r.

– Cykl wykładów w ramach sesji dla członków apostolatu trzeźwości pt. *Godność człowieka i wartość jego życia w świetle Biblii* (4 wykłady). Przemyśl, 28.05.2005 r.

– *Kiedy umiera i rodzi się wiara. Próba teologicznej odpowiedzi*. III Niezależne Naukowe Spotkanie Młodych pt. „Młodzi a wiara”. Rzeszów, 10.09.2005 r.

Dr Andrzej K i e j z a OFMCap

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia” Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– Sympozjum we Franciszkańskim Centrum dla Europy Wschodniej i Azji Północnej. Warszawa, 14-15.05.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Rzecz. Hesed jako podstawowe określenie miłosierdzia i jego znaczenie w kontekście wybranych tekstów ST*. Franciszkańskie Centrum dla Europy Wschodniej i Azji Północnej. Warszawa, 14.05.2005 r.

– *Miłosierdzie w Nowym Testamencie: praktyka i motywacja chrześcijańskiego miłosierdzia*. Franciszkańskie Centrum dla Europy Wschodniej i Azji Północnej. Warszawa, 15.05.2005 r.

Dr Krzysztof M i e l c a r e k

Sympozja naukowe i zjazdy

– Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Etos i egzegeza”. Uniwersytet Śląski, Katowice, 19-20.11.2004 r.

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia” Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– 37. Tydzień Eklezjologiczny „Przekroczyć próg Kościoła. Wokół aktualności inicjacji chrześcijańskiej. Lublin, KUL, 7-9.03.2005 r. Organizacja i udział.

– 43. Sympozjum Biblistów Polskich: *Ioannes Paulus II – Papa Sacrae Paginae*. Łowicz, 20-22.09.2005 r.

– Kolokwium dominikańskie na temat mądrości. Hermanice, 10-17.07. 2005 r.

Referaty i wykłady

– *Mądrość w Piśmie Świętym* oraz cykl warsztatów biblijnych wprowadzających w Biblię. Kolokwium dominikańskie na temat mądrości. Hermanice, 10-17.07.2005 r.

– *Pytanie o czytelnika w metodzie narracyjnej*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia". Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

Ks. dr Wojciech P i k o r

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia". Lublin, KUL, 29-30.11.2004 r.

– Sympozjum biblijne „Przemoc w Biblii". Papieski Wydział Teologiczny. Sekcja Bobolanum w Warszawie, 12.04.2005 r.

Referaty i wykłady

– *Święta wojna w Biblii: ludzka ideologia czy Boża wola?* Papieski Wydział Teologiczny. Sekcja Bobolanum w Warszawie. Sympozjum biblijne „Przemoc w Biblii", 12.04.2005 r.

– *Retoryka Ezechielowej wizji Chwały Jahwe (Ez 1)*. 32. Tydzień Biblijny „Język Biblii: od słuchania do rozumienia". Lublin, KUL, 30.11.2004 r.

– *Powołanie w Biblii*. Cykl konferencji dla liderów Ruchów i Stowarzyszeń Diecezji Pelplińskiej. Tczew: 25.02, 11.03, 22.04, 27.05, 10.06.2005 r.